

EESTI MAASTIKUARHITEKTIDE LIIDU

KUUKIRI

01/2022

EMALi kuukirja järgmine number ilmub 1. veebruaril

juhatus: juhatus@maastikuarhitekt.ee

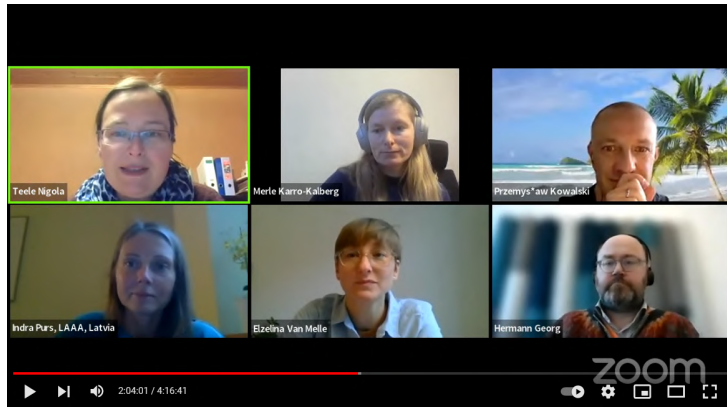
Kristiina Kupper (523 3340), Ülle Kunnus (514 7885)
Laura Männamaa (5814 2928), Gerly Toomeoja (5650 9500)

koordinaator: Reet Soans info@maastikuarhitekt.ee (5060 834)

kuukiri: Minea Kaplinski-Sauk minea@maastikuarhitekt.ee

Läänemeremaade maastikuarhitektide seminari lindistus

10. detsembril toimus IFLA Läänemeremaade maastikuarhitektide töögrupi talvine seminarisessioon, mis keskendus taimede kasutamisele maastikujunduses. Kel kiirel jõulueelsel ajal ei õnnestunud üritusest osa võtta, siis veebiseminari lindistust saate järele vaadata [SIIT](#).

IFLA Europe'i detsembri kuukiri

IFLA eelmise aasta viimasest kuukirjast leiame IFLA aastalõputervituse. Lisaks antakse ülevaade brošüürist, mis kirjeldab seda, kuidas maastikuarhitektuur panustab ringmajandusse, ning tutvustatakse IFLA Europe'i 2021. aasta resolutsiooni alapealkirjaga "Igapäevamaastikud".

EELTEADE: Tartu Ülikool otsib Maarjavälja haljasala jaoks atraktiivset ja kestlikku kavandit

Uus aasta algab põneva maastikuarhitektuurse konkursiga, mille käigus otsitakse häid kavandeid Tartu Maarjamõisas paikneva tühja välja – Maarjavälja – terviklahenduse projekteerimiseks. Tegemist on Tartu Ülikoolile kuuluva u 13 hektari suuruse maa-alaga, mille lähipiirkonnas asub mitu ülikooli teadus- ja õppehoonet ning meditsiinasutust.

2017. aastal kehtestatud detailplaneeringu järgi on praeguse tühermaa servadesse kavandatud Tartu Ülikooli linnaku hoonestus ja keskele 2,8 ha suurune haljasala. Lähiaastatel hoonestust veel ei plaanita, aga pargiala soovitakse esimesel võimalusel rajama hakata. Selleks korraldatakse konkurss sobivaima idee leidmiseks. Et ühendada lahendus olemasolevate teede ja rohevõrgustikuga, on võimalik kasutada ka konkursiala ümbritsevat sidusala, mille jaoks saab pakkuda ajutisi lahendusi kuni hoonestuse valmimiseni.

Konkursi peamine eesmärk on esitleda Maarjaväljal uuenduslikke rohelahendusi, mille toimivust, tõhusust ja mõttekust saaksid Tartu Ülikooli teadlased edaspidi jälgida ja analüüsida. Rajataval haljasalal tehtavad teadusuuringud ja nende järeldused saavad tulevaste rohelahendusprojektide eeskujuks. Peale teadusliku aspekti saab loodava haljasala terviklahendusest koht, kus selles piirkonnas töötavad, õppivad ja elavad inimesed võivad end vabas õhus argirutiinist välja lülitada, puhata, nautida keskkonnavahetust. Samuti saab seal korraldada õppetööd.

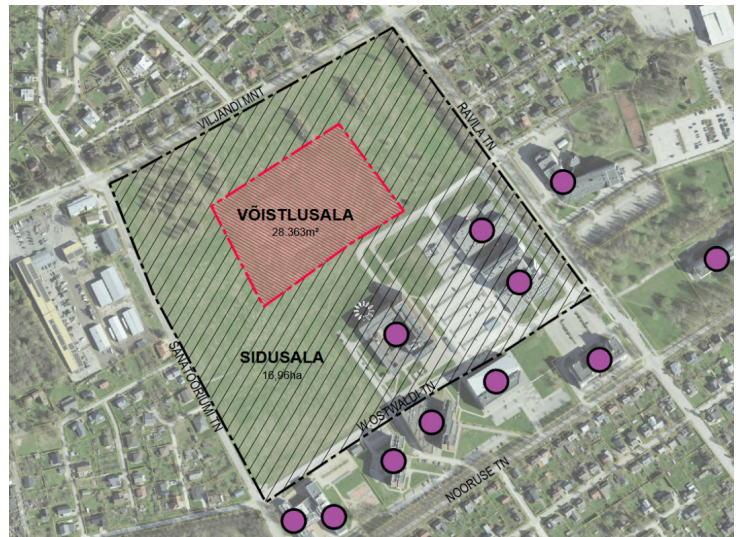
Konkursi võidutööna nähakse loominguliselt lennukat, elurikkust toetavat ja loodushüvesid esile toovat kavandit, kus suure puhkeväärtuse loomisel on rakendatud parimaid kaasaegse maastikuarhitektuuri teadmisi ja kogemusi.

Esialgsete plaanide kohaselt avalikustatakse võistlustingimused 2022. aasta veebruaris.

Lisateave:

Rutt Piir, Eesti Maastikuarhitektide Liidu maastikuarhitektuuri võistluste ja erialase nõustamise töögrupi liige, 5804 8522, rutiku@gmail.com

Kstina Vallimäe, Tartu Ülikooli kantsler, 507 4189, kstina.vallimae@ut.ee

Lilla ringiga tähistatud avalik haridus-, teadus- või meditsiinasutus.

Ehitusseadustiku muudatuste ümarlaud

18. jaanuaril kell 13-16 toimub virtuaalselt ehitusseadustiku muudatuse käsitlev arutelu, mis on jätkuks ehitusseadustiku muudatuste väljatöötamiskavatsust tutvustavale ümarlauale. Soovime arutada väljatöötamiskavatsusele saadud tagasiside põhjal tehtud konkreetseid ettepanekuid ehitusvaldkonna õigusaktide muutmiseks ning leppida kokku ehitusseadustiku muutmise eelnõus kavandatavate muudatuste täpsem sisu.

Osalemiseks tuleb täita [registreerimisvorm](#).

VÕISTLUSED:

Harku keskväljaku ja uue vallamaja arhitektuurivõistlus

Harku Vallavalitsus koostöös Eesti Arhitektide Liiduga kuulutasid välja rahvusvahelise ideekonkursi, et leida arhitektuuriselt parim ja kasutusfunktsioonile sobivaim lahendus valla keskväljaku ja Harku vallamaja uue hoone kavandamiseks praeguses asukohas Kallaste tänaval. Võistlusülesande kohaselt peab tulevane valla keskväljak olema atraktiivne ja looma eeldused selleks, et vallakeskuses tekiks kaasaegne keskkond ennekõike kohalikele elanikele, aga ka külalistele. Võistlustööde esitamise tähtaeg on **20. jaanuar**. Lisainfo [SIIN](#).

Rakvere riigigümnaasiumi kunstiteose konkurss

Riigi Kinnisvara koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga kuulutas välja konkursi, et leida parim kunstiteose ideelahendus Rakvere riigigümnaasiumi uue hoone esisele väljakule. Kunstikonkursi raames otsitakse ümbruskonda rikastavat, kaasaegse vormikeelega skulpturaalset või installatiivset lahendust. Otsitav ideelahendus peab olema sobiv ja kohane ümbritseva keskkonnaga, gümnaasiumihoonega nii oma materjalide valiku kui ka teemakäsitluse poolest. Loodav kunstiteos võiks olla mahuline ning kõikidest külgedest vaadeldav. Teos võib ühendada erinevaid kunstiliike, -vorme, tehnikaid ja materjale, olema vastupidavatest ja väärivatest materjalidest. Kavandite esitamise tähtaeg on **9. märts**. Lisainfo [SIIN](#).

TÖÖKUULUTUS: Juhani puukooli sisuturunduse projektijuht

Juhani puukool otsib maastikuarhitektuuri taustaga projektijuhti, kelle eesmärgiks on toetada ettevõtte jae- ja hulgimüüki luues kvaliteetset visuaalset ja tekstilist turundusmaterjali. Kandidaadilt oodatakse huvi uute taimetrendide ja fotograafia vastu, head kirjutamisoskust ning süsteemsust ja iseseisvust. Lisainfo [SIIN](#).

Paldiski linnaku kasarmu kunstiteose konkurss

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (RKIK) kuulutas välja kunstikonkursi, mille eesmärk on leida sobivaim kunstiteose ideelahendus Paldiski sõjaväelinnaku vahipataljoni kasarmu siseruumidesse. Otsitav ideelahendus võiks lähtuda hoone arhitektuurisest ja sisearhitektuursest lahendusest ning olla sobiv ja kohane antud hoonesse, nii oma materjalide valiku kui ka teemakäsitluse poolest. Teos võib ühendada erinevaid kunstiliike ja -vorme ning materjale. Lisaks võib teose loomisel kasutada nii tasapinnalist kui ka ruumilist lahendust. Kavandite esitamise tähtaeg on **12. veebruaril**. Lisainfo [SIIN](#).

KUIDAS LIIDU KÄSI KÄIB?

Uus aasta on viimaks kohal ning ilmselt loodavad paljudki meist, et 2022 toob endaga kaasa veidi rohkem rahu ja veidi vähem segadust. Nagu juba traditsiooniks kujunenud, võtame uue aasta algul hetke, et vaadata koos tagasi sellele, milline on olnud EMALi ja eriala käekäik. Küsimustele vastavad liidu juhatuse liikmed Kristiina Kupper, Ülle Kunnus, Laura Männamaa ja Gerly Toomeoja.

Foto: Minea Kaplinski-Sauk

Koroona on paljud liidu tavalised tegevused sundinud pausile. Koosolekud, kohtumised, koolitused, üldkogu, mis on varasemalt inimesi alati kokku toonud, on kolinud veebi ning seetõttu võib kõrvalseisjale tunduda, et liit on omamoodi talveunne vajunud. Kas saaksite lühidalt anda sisevaadet sellele, millised on viimasel ajal EMALi jaoks olnud kõige põletavamad küsimused ning millele on liidu jaks ja aeg kulunud?

Kristiina: Kui tavapäraselt toimub kultuuriministriga kohtumine koos kõikide loomeliitude esindajatega, siis nüüd seoses uue arhitektuuri sihtkapitali nõukogu koosseisuga avanes võimalus uue kultuuriministriga kohtuda vaid EMALi, EALi ja ESLi presidentidel. Tunni aja jooksul saime tähelepanu juhtida vaid kõige põletavamatele küsimustele – avaliku sektori tellimused, OSKA uuring, kutsete andmisega seonduv. Oleme omavahel mitmel korral arutanud, et peaksime koolitama tellijaid (omavalitsuste esindajaid), kuid seegi idee on koroona tõttu pausil olnud nagu ka palju häid koolituste mõtteid.

Liidu rahaline seis on hea ja kõik aruanded õigeaegselt esitatud. Siinkohal tuleb tänada liikmeid, kes iga aastaga järjest tublimad liikmemaksu maksjad on. Ja asjaajamise poole pealt meie tublisid koordinaatoreid Reeta ja Aljonat. Peale uuringu omaosaluse tasumist saame taas panustada enam raha mõne tähtsa tegevuse tegemiseks. 2022. aastal on võimalik lisaks loometoetusele maksta välja üle 30 000 euro loomestipendiume – palun aga julgelt taotleda!

Ülle: Koolituste korraldamine on koroona tingituna juba pikemalt olnud pausil. Kutse andmine kui hädavajalik protsess toimub aga jätkuvalt. 2021. a jooksul anti välja 6 volitatud maastikuarhitekti tase 7 kutset ning üks volitatud maastikuarhitekt-ekspert tase 8 kutse, lisaks oli ka paar äraütlevat otsust. Sel kevadel peatati mõneks kuuks tegelikult kogu ehitusvaldkonna kutsete andmine, kuid siin olid hoopis teised põhjused ning peale pausi põhjutanud seadusandluse täiendamist ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrusega jätkub ehitusvaldkonna erialadel (sh ka maastikuarhitektidel) kutse andmine edasi. Maastikuarhitektidele jäi see sunnitud vaheaeg võib-olla isegi märkamata, sest riiklikud seadusemuudatused tehti ära meie kevadise ja sügisese kutsetaotlusvooru vahelisel ajal ning kogu kaasnev probleemistik meid seetõttu otseselt ei puudutanud.

Maastikuarhitektide kutseandjana on EMAL tegelemas uue juriidilise nähtusega, mille on põhjutanud mitmete ametkondade poolt väljastatud tõendid volitatud maastikuarhitekti kutse-kvalifikatsiooniga võrdsustamise kohta. Oleme mitmel eri tasandil alganud selle probleemistikuga tegelemise, et Eesti maastikuarhitektid ei jääks nn "tõendiomanikega" võrreldes ebavõrdsesse olukorda. Uuel aastal algab tõsisem sisuline töö uue maastikuarhitektide kutsestandardi väljatöötamisega. Asjaosaliste tuumikgrupi alustav koosolek toimus detsembris, laiem töögrupp on moodustamisel.

Laura: Möödunud aastal tegelesime mitme hanke ja võistluse ettevalmistamisega ning kohalike omavalitsuste nõustamisega. Nõustamise osas on veel pikk tee käia ning küpsemas on plaan kuidas seda senisest efektiivsemalt teha.

Kevad-suvel panime kokku hanketingimused Rae vallas Peetri pargi II etapi projekteerimiseks. Suurim väljakutse selle juures oli omavalitsuse veenmine mõistlikus ajagraafikus, ent lõpuks jõudsimme sobiva lahenduseni. Samuti oli oluliseks asjaolu, et hanke hindamisel arvestati ka pakkujate varasemat kogemust, mitte ei lähtunud vaid madalaimast hinnast. Väikesed võidud, ent siiski märgilised. Koostöö Rae vallaga näitas, et isegi võrdlemisi suure omavalitsuse puhul, kus tööl on ka mitu arhitekti, on maastikuarhitektuurialast nõu tõesti vaja.

Hetkel on ettevalmistamisel võistlustingimused ja -ülesanne Tartus Maarjamõisas paikneva tühja välja – Maarjavälja – terviklahenduse projekteerimiseks. Sellest on kuukirjas ka pikem ülevaade (vt lk 1). Tegemist on väga huvitava võistlusega ja mina isiklikult ootan ja loodan, et just maastikuarhitektid seal oma ideedega hiilgaks.

Uuel aastal on tulemas veel mõni võistlus ning hange, mis on just maastikuarhitektidele suunatud, ent neist kirjutaks täpsemalt mõnes järgmises numbris.

Gerly: Maastikuarhitektuuri hariduse- ja tööturualane laiaulatuslik uuring on liidu prioriteetsete eesmärkide seas olnud kõrgel kohal juba mõnda aega. Rõõm on tõdeda, et 2021 on olnud see aasta, mil on saadud suur samm selles osas ära tehtud ning värskest valmiv uuring on õige pea piisavalt küps laiemale ringile tutvustamiseks. Juhatuse poolt soovin tänada põhjaliku panuse ja asjaliku koostöö eest liidu hariduse töögruppi, kes on teinud ära ääretult suure eeltöö antud uuringu elluviimiseks. Uuringu kokkupanemisel ja läbiviimisel on suureks abiks olnud Balti Uuringute Instituut ning uuringu koostamist toetas omalt poolt Eesti Kultuurkapital. Uuringu tulemusi ning avalikustamist võivad liikmed ja laiem avalikkus oodata uue aasta alguses, millest anname kindlasti oma kanalites teada – niisiis hoidke silmad-kõrvad avatud! Suur suur töö on tehtud ning ma omalt poolt tänan kõiki panustajaid, kaasamõtlejaid ning osalejaid!

Millised olid juhatuse jaoks aasta kõige suuremad väljakutsed?

Kristiina: Minu arvates olid nendeks kutsete andmisega seonduvad teemad ja võistluste korraldamise või omavalitsuste nõustamistega tegelemine.

Laura: Nõustun Kristiinaga. Olgugi, et ise tegelesin süvitsi pigem võistluste ja nõustamise teemadega, jäi tooni andma siiski kutse andmisega seonduvad teemad. Vaidlused ja erinevate üllatavate tõendite väljastamine pädevuse tõendamiseks tekitasid elevust/ärevust läbi aasta.

Gerly: Kindlasti väärrib äramärkimist ka maastikuarhitektuurialase uuringu koostamine ja läbiviimine, mis on olnud tööturu ning hariduse olukorrast ülevaate saamiseks oluline ja suur samm ning nõudnud suurt panust nii liidu hariduse töögrupilt kui teistelt uuringuga seotud asjaosalistelt.

Mis liidul sel aastal hästi läks ning millise hinnangu annate EMALi üldisele käekäigule?

Kristiina: Minu arvates on valminud uuring liidu edasisele käigule oluline, Juba see, et KULKA otsustas sellist uuringut üpriski suure summaga toetada, oli väike ime.

Foto: Minea Kaplinski-Sauk

KREEKA EKSPEDITSIOON

Sulev Nurme

Septembrikuus käisid EMALi liikmed Sulev, Heiki, Mart, Karl, Tanel ja Mare loomestipendiumite toel ekspeditsioonil Kreekas. Nende muljetest ja reisilt kaasa võetud mõtetest kirjutab Sulev Nurme.

Õppereisi või õigemini ekspeditsiooni oma õhtumaise kultuuriruumi „juurte“ juurde peaks ette võtma aeg-ajalt iga ruumiloomega tegelev loovisik, et tuletada meelde arhitektuuri ja maastikuarhitektuuri kui ruumikunsti põhitõdesid ja näha nende algallikaid.

Meie seltskonna jaoks oli see nagu 18. sajandi *grand tour*, põhjus näha, katsuda ning vaadata arhitektuuri klassikat, mida igapäevane loometöö ei võimalda (kui mitte öelda, et igapäevapraktika sageli hoopis vastandub klassikalise venustasele, mida antiikarhitektuur eneses kätleb ja esindab). Ei saa öelda, et me oleksime rännanud päris Pausaniase jälgedel, kuid meie esmane eesmärk oli kogeda klassikalist Vana-Kreekat selle märgilisemates paikades ning selle eesmärgi me ka saavutasime. Alustasime Ateena Akropoli, Zeusi templi, Hadrianuse väravaga ning väisasime nii Kreeka kui Rooma agoraad. Viimaste osas on kahtlemata suurimaks elamuseks Hephaistose tempel, mis on üldse parimaks säilinud templi näiteks Vana-Kreeka arhitektuuris. Edasi kulgesime läbi Teeba, Delfi, Olümpia, Sparta, Bassae, Epidaurose, Argose, Nemea ja Mukeene. Kui enamus neist kohtadest on väga hästi teada-tuntud, siis siirast esimest avastamisrõõmu jätkus Nemea staadionil ning varemeteväljal, Bassae templis, Argose kindluse kükloopilisi müüre või Mukeene iidset veetsisterni ning maastikku peitunud hauakambreid otsides. Kõigest eestlaslikust künismist ja skeptitsismist hoolimata leiab kohti, kus ka kõige sapisem argonaut maavärinates ümber kukkunud sambaketaste vahel end hetkeks unustada suudab ja hüüab, et „vot see kivihunnik mulle päriselt meeldis!“.

Millised on plaanid seoses üldkoosolekuga, mida nüüdseks juba kaks aastat ei ole õnnestunud füüsiliselt kokku kutsuda? Kas päevakorda tõuseb ka uue juhatuse ja töögruppide esindajate valimine?

Kristiina: Tundub nii, et kui juhatuse mõeldud üldkoosoleku kuupäev hakkab lähenema, ei ole enam vastutustundlik suuremat kogunemist korraldada. Järgmise aasta kevad/suvi on meil taas mõttes ja loodame, et seekord on tänu vaksineerimisel meil kõigil üle pika aja võimalik üks vahva üldkoosolek maha pidada. Oleme juhatuses tegemas ettevalmistusi teatepulga edasiandmiseks järgmistele sãrasilmsetele ja tulihingelistele juhatuse liikmetele, aga loodan, et keegi praegusest koosseisust ka ikka jätkab.

Laura: Üldkoosolek tuleb kindlasti, loodetavasti viirusevabalt ja sellises vormis, et võiksime teineteisele ka ilma ekraanideta silma vaadata. Kõik juhatuse liikmed on õelnud, et suure tõenäosusega nad enam järgmises koosseisus ei jätka. Mina usun, et kui leida uus koosseis juhatusse ning kaasata vana juhatust üleandmisperioodiks, saab väga kenasti teatepulga üle anda. Ka valitavates töögruppides tuleb ilmselt muudatusi, seega panen kõigile liikmetele juba nüüd südamele, et nad paneks vaimu valmis kandideerimiseks. Võtke kasvõi otse juhatusega ühendust ja rãgime, et kuidas saaksite panustada või mida üks või teine valitav ametikoht endaga kaasa toob.

Mida tahaksite liidu liikmetele uueks aastaks südamele panna?

Kristiina: Siinkohal tuleb meelde musketãride deviis “Üks kõigi ja kõik ühe eest!” Tegelikult see ongi liidu hea toimimise eelis ja mõte. Liidu käekãik ja maine sõltuvad meie igãuhe tegemistest ja kui liikmel on mure, saame liiduna teda toetada nõu ja jõuga.

Andke endast julgelt teada, kui mõni teema tundub südamelãhedane ja on soov panustada sellega tegelemisse liidu või koguni Euroopa/maailma tasemel. Kuna liit on IFLA liige, siis kõik on võimalik!

Akropoli propülee. Foto: Sulev Nurme

Delfi. Foto: Sulev Nurme

Märgiline on kindlasti ka Mystra varemotelinn, mis Ida-Rooma riigi viimase pealinnana tähistas helge antiikajastu lõppu. Kui mujal olid linnad juba langenud, siis Mystras suudeti mitmeid aastaid türklaste invasioonile vastu panna – edasi tuli pimedus. Veetsime sealgi iidsetel tänavatel rühkides pool päeva mõeldes, et kui ajalugu näiteks Liivi sõjas läinuks teisiti, võinuks sarnane UNESCO varemotesait olla ka meie Tallinna vanalinn – vanus on ligikaudu sama.

Meie algses plaanis olid veel Korintos ja Sonunion, kuid viimane jäi ära reisi lõpuks tekkinud ajapuuduses (jääb teistest käidud kohtadest suhteliselt kaugele) ning Korintose asemel väisasime Napflioni – Kreeka vabariigi esimest pealinna, eelkõige selle vanalinna, mis Kreeka kontekstis nii terviklikult säilinuna on eriline, ning külastasime Salamise saart, mille kõrval asuvas väinas 2500 aastat tagasi (kas praegusel või tulevasel aastal on aastapäev) toimus kuulus Salamise lahing.

Akropol ja Hadrianuse värav. Foto: Sulev Nurme

Nike. Foto: Sulev Nurme

Mükeene lõvivärv. Foto: Sulev Nurme

Arkaadiat läbides võtsime üheks päevaks aja maha Nedas, et matkata Neda jugadel ja jõeorus ning külastada tillukest arhailist eremiidi-palvelat Neda ülemise joa lähedal. Kui moodsad Kreeka reisi-käsitlused, baseerudes suuresti Kreeka moodsatel linnadel, kipuvad ironiseerima Henry Millery loodud kuvandit Kreekast kui jumalate loodud maast (ja õigusega, sest Kreeka on ka väga hea negatiivne näide valglinnastumisest ning XX sajandi ja XXI sajandi isikupäratust, miljöödnulivast ja koledest karparhitektuurist), siis Arkaadia metsade ja mägede vahel on see müütilise hõnguga Paani ja karjuste maa (kuigi metsatulekahjudest räsitud...) täiesti olemas – tuleb võtta aeg, et seda omal nahal tunda.

Ning muidugi käib ekspeditsiooni juurde tutvumine kohaliku söögi, joogi ja muusikaga, milleks Kreeka on suurepärase koht unustamiseks hetkeks seljanka, süldi, kama ja seaprae... Kreeka köök on suurepärane! Meie seekord orienteerusime küll päris mitte klassikalisele kreeka köögile, vaid püüdsime ööbida võimaluse piires rannikul ning maitsta mereande – Kreekas on need odavamad, kui päevapraad mõnes Tartu kesklinna söögikohas.

Ja üks õnneks jäi üle ka paar õnnist hetke hulpida Vahemeres ning nautida sooje hilisõhtuid teadmise, et kõigest vahvast maastikuarhitektuurist hoolimata tuleb sügis ja et Eestis samal ajal on +6C...

Nada org. Foto: Sulev Nurme

Panagia klooster ja kirik. Foto: Sulev Nurme

Larissa kindlus. Foto: Sulev Nurme